

З В І Т

КОМІТЕТУ НААУ
З ПИТАНЬ ЗАХИСТУ БІЗНЕСУ
ТА ІНВЕСТИТОРІВ

ЗА 2023 РІК

UKRAINIAN NATIONAL
BAR ASSOCIATION

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КОМІТЕТ

Комітет НААУ з питань захисту бізнесу та інвесторів є постійно діючим колегіальним дорадчим органом, створеним при Національній асоціації адвокатів України відповідно до розпорядження Голови НААУ, РАУ від 20 вересня 2019 року № 123.

Метою діяльності Комітету об'єднання адвокатів та обмін досвідом у сфері надання правової допомоги бізнесу та інвесторам, взаємодія з представниками державних та правоохоронних органів у питаннях щодо порушення законних прав та інтересів суб'єктів господарювання, формування експертної позиції у вирішенні практичних проблем, сприяння підвищенню правової культури представників бізнесу та інвесторів.

Основними завданнями Комітету є:

- підготовки пропозицій щодо вдосконалення механізмів захисту бізнесу прав та інтересів інвесторів;
- розроблення проектів нормативно-правових актів щодо посилення захисту прав бізнесу та інвесторів, внесення пропозицій до них і чинного законодавства, спрямованого на створення сприятливих умов ведення бізнесу;
- взаємодія з органами влади, місцевого самоврядування, правоохоронними та контролюючими органами, фізичними та юридичними особами, міжнародними інституціями з метою забезпечення законних прав і інтересів, активів бізнесу та інвесторів;

- надання правової допомоги у сфері захисту бізнесу та прав інвесторів;
- розроблення та поширення аналітичної інформації та методичних матеріалів для адвокатів;
- участь в організації та проведенні конференцій, форумів, семінарів, круглих столів та інших заходів НАУ з правових питань для представників бізнес-середовища;
- висвітлення роботи Комітету, а також актуальних питань у сфері захисту бізнесу та інвесторів, випадків порушення їхніх законних прав у засобах масової інформації;
- участь в організації та проведенні заходів, спрямованих на підвищення кваліфікації адвокатів за напрямом роботи Комітету;
- вивчення міжнародного законодавства у сфері регулювання підприємницької діяльності, спрямованої на поліпшення умов для створення і ведення бізнесу;
- взаємодії з регіональними органами адвокатського самоврядування з питань, що належать до його компетенції;
- взаємодія з громадськими організаціями з метою обговорення та узагальнення напрацювань у сфері захисту бізнесу, активів та прав інвесторів;
- ухвалення рекомендацій, готування пропозицій із напрямів діяльності, що вносяться на розгляд Голови НААУ, РАУ;
- розгляд звернень у межах своїх повноважень;
- здійснення іншої діяльності в межах своїх повноважень.

2. СКЛАД КОМІТЕТУ

СКЛАД РАДИ КОМІТЕТУ:

Хільченко Сергій Станіславович

Голова Комітету

Е-адреса: s.khilchenko@mail.unba.org.ua

Лисенко Сергій Володимирович

Заступник голови

Е-адреса: s.lysenko@mail.unba.org.ua

Іщенко Євген Миколайович

Заступник голови

Кузнецов Кирило Сергійович

Секретар Комітету

Е-адреса: k.kuznetsov@mail.unba.org.ua

ЧЛЕНИ РАДИ КОМІТЕТУ:

Антонець Ірина Валеріївна

Духонченко Микола Сергійович

Зінченко Олександр Васильович

Коваленко Олександр Іванович

Луценко Дмитро Сергійович

Нагорнюк Денис Вікторович

Рожков Юрій Олександрович

Фещенко Ігор Станіславович

Шабельніков Андрій Вікторович

Шох Кристина Антонівна

Шуліка Юрій Іванович

3. ПРОВЕДЕНІ ЗАСІДАННЯ КОМІТЕТУ ПРОТЯГОМ 2023 РОКУ

1 червня було проведено засідання Комітету, на якому ухвалили рішення запропонувати низку заходів (вебінари, круглі столи, панельні дискусії), до участі у яких долучать суддів і прокурорів.

Серед запланованих тем заходів:

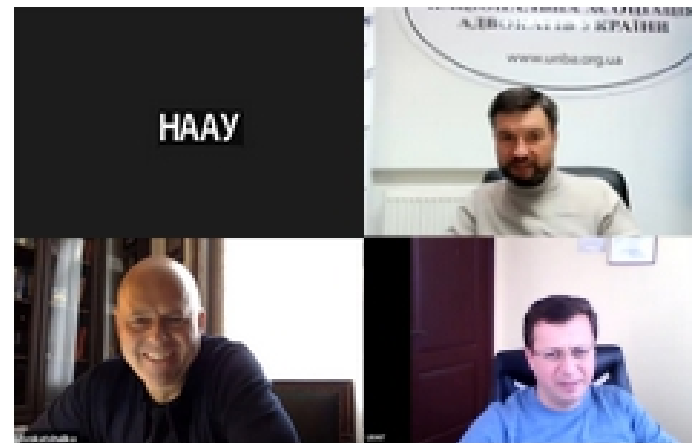
- 1) напрацювання тактик і планів захисту бізнесу у спорах з податковими органами щодо блокування податкових накладних, а також застосування статусу ризиковості;
- 2) супроводження іноземних інвестицій, захист у фактових кримінальних справах за ст.ст. 190 (шахрайство), 191 (привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем) Кримінального кодексу;
- 3) порядок звільнення директора ТОВ із займаної посади: правове регулювання та можливі ризики;
- 4) практика розгляду судових спорів за позовами прокурорів про усунення перешкод у користуванні земельними ділянками.

За підсумками заходів координатор комітетів НААУ Світлана Бутич запропонувала підготувати методичні рекомендації.

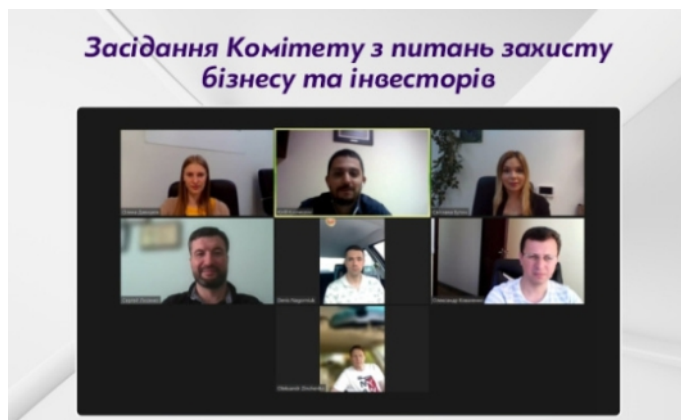

1 вересня було проведено засідання Комітету.

Під час засідання члени Ради підбили підсумки літа та обговорили план діяльності на вересень-листопад, а також запланували роботу на наступний період.

27 жовтня було проведено чергове засідання Комітету, на якому члени Ради поділилися своєю активністю та досвідом за два місяці.

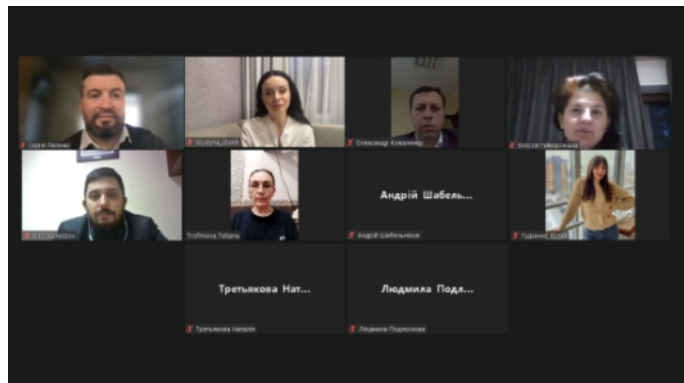
4. ПРОВЕДЕНІ ЗА ІНІЦІАТИВОЮ КОМІТЕТУ ЗАХОДИ ПРОТЯГОМ 2023 РОКУ

Зустріч членів Ради Комітету та представників Комітету бізнесу Ради адвокатів Харківської області

Дата проведення: 12 січня

З вітальним словом виступила голова Ради адвокатів Харківської області Вікторія Гайворонська.

Адвокати обговорили питання практики форс-мажору, блокування діяльності підприємств податковою в Україні.

Панельна дискусія на тему «Обговорення актуальних питань взаємовідносин податкової, митної служби та бізнесу»

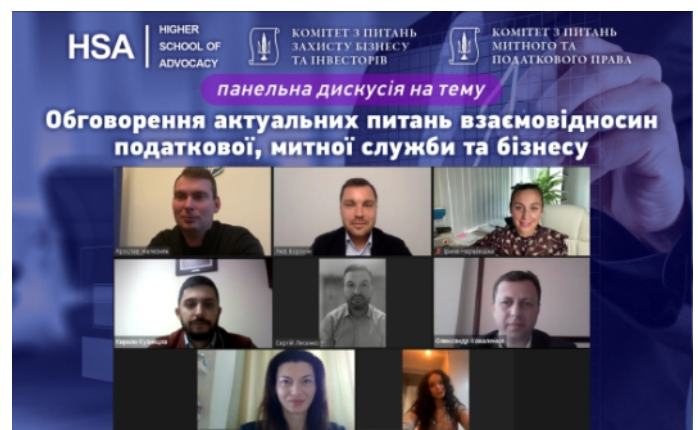
Дата проведення: 10 лютого

Захід відбувся за ініціативою Комітету спільно з Комітетом з питань митного та податкового права та Вищою школою адвокатури НААУ.

Питання до обговорення

1. Плани Верховної Ради щодо продовження реформи митної служби.
2. Проблеми системи адміністрування податку на додану вартість.
3. Проблеми з реєстрацією податкових накладних.
4. Проблеми з інформаційними системами податкової та митної служб.
5. Проблеми функціонування фінансового моніторингу.
6. Плани щодо перевірки ефективності діяльності Бюро економічної безпеки та Державної податкової служби.
7. Пошук правових механізмів вирішення гострих питань, які склалися у взаємовідносинах між податковою, митною службами та бізнесом у досудовому порядку.

Перегляд трансляції заходу за посиланням:
<https://bit.ly/3k3GlwR>.

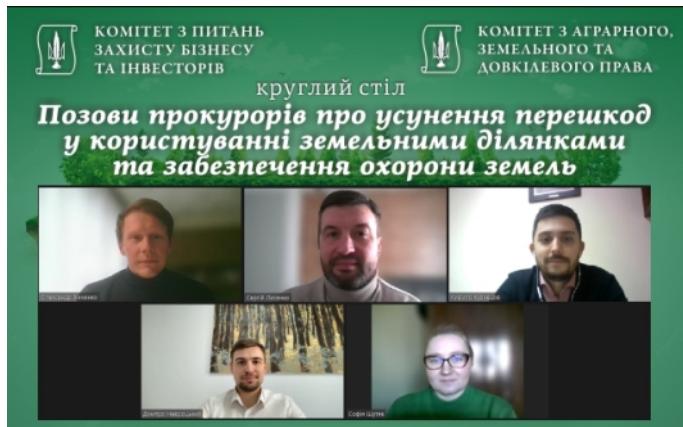
4. ПРОВЕДЕНІ ЗА ІНІЦІАТИВОЮ КОМІТЕТУ ЗАХОДИ ПРОТЯГОМ 2023 РОКУ

Круглий стіл на тему «Позови прокурорів про усунення перешкод у користуванні земельними ділянками та забезпечення охорони земель»

Дата проведення: 16 лютого

Захід відбувся за ініціативою Комітету спільно з Комітетом з аграрного, земельного та довкілевого права.

Метою проведення заходу стало обговорення практики розгляду судових спорів щодо позовів прокурорів про усунення перешкод у користуванні земельними ділянками лісового, водного та природно-заповідного фондів, припинення порушень природоохоронних норм і забезпечення охорони земель.

Фахова дискусія на тему «Зміни до порядку зупинення реєстрації податкової накладної, практичні поради та формування судової практики»

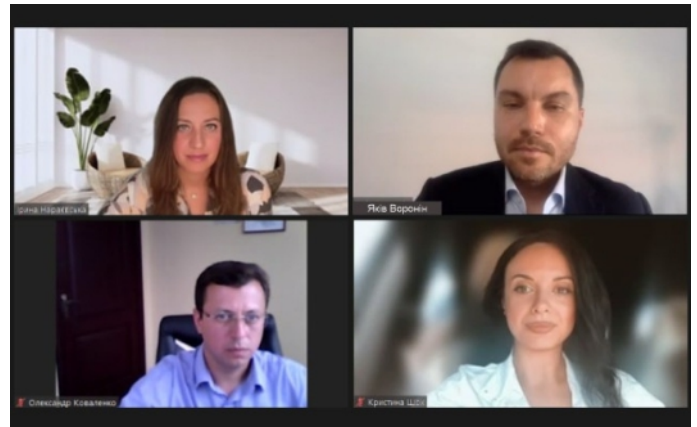
Дата проведення: 1 серпня.

Захід організовано за ініціативою Комітету спільно з Комітетом НААУ з питань митного та податкового права.

Під час дискусії її учасники надали практичні поради щодо досудової роботи з клієнтами, які є платниками ПДВ і перебувають у «ризиковій групі», як застосування превентивного заходу щодо можливого «блокування».

Деталі обговорення на сайті НААУ:

<http://tinyurl.com/cwa75afw>.

5. ЗАХОДИ (КРУГЛІ СТОЛИ, КОНФЕРЕНЦІЇ, ФОРУМИ ТОЩО), УЧАСТЬ У ЯКИХ ВЗЯЛИ ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ

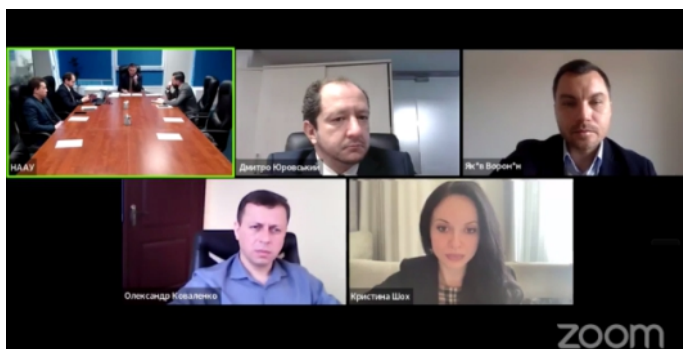
24 березня члени Ради Комітету Олександр Коваленко та Кристина Шох взяли участь у вебінарі Комітету з питань митного та податкового права на тему «Рік роботи Бюро економічної безпеки України: підсумки, прогнози, перспективи».

Захід був проведений у форматі питання-відповідь. Зокрема, адвокати, представники комітетів НААУ поставили питання директору БЕБ щодо:

- удосконалення нормативно-правового регулювання кримінальної аналітики;
- імплементації і взаємозв'язку ILP-моделі з нормами кримінально-процесуального законодавства та законодавства про оперативно-розшукову діяльність;
- посилення захисту прав адвокатів на досудовому розслідуванні у кримінальних провадженнях, підслідних БЕБ;
- необхідності безумовного виконання ухвал слідчих суддів про повернення майна.

Детальніше про захід на сайті НААУ:

<https://bit.ly/3UObrMq>.

13 вересня відбувся VIII Міжнародний форум із захисту бізнесу.

Участь у заході взяли заступник голови Комітету Сергій Лисенко, члени Ради Комітету Кристина Шох та Андрій Шабельніков.

Учасники зосередилися на питаннях загроз для бізнесу під час дії воєнного стану та вироблення дієвих механізмів боротьби з ними, протидії рейдерству, нюансах захисту інвестицій та особливостях внутрішнього і міжнародного інвестування, а також тенденціях судової практики та алгоритмах судового захисту бізнесу. Організатором форуму стала газета «Юридична практика», генеральним партнером – AVER LEX, експертним партнером – GRACERS, професійним партнером – LES, стратегічним партнером – VB PARTNERS.

Форум розпочався з обговорення того, як український бізнес проходить випробовування війною, коли можна буде розраховувати на відшкодування завданих війною збитків і як працюють суди господарської юрисдикції під час війни.

Детальніше про захід за посиланням:

<https://tinyurl.com/mswj6vx7>.

6. НАУКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, КОМЕНТАРІ, РЕКОМЕНДАЦІЇ ТОЩО), ОПУБЛІКОВАНІ НА САЙТІ НААУ, ВША ТА ЗМІ

Олександр Коваленко підготував статті:

- Другий шанс для реєстрації податкової накладної буде: зміни щодо порядку реєстрації:

<https://bit.ly/3ZPXXS3>.

Андрій Шабельніков підготував статті:

- Вимоги до боржника у процедурі визнання фізичної особи неплатоспроможною:

<https://bit.ly/3YTy8PO>;

- Податкові пільги для бізнесу будуть діяти до 1 липня 2023 року?: <https://bit.ly/3I9a6tF>;

- Що змінилось для акціонерних товариств: огляд нового закону: <https://bit.ly/3IcuvOx>;

- Виклики бізнесу 2024: <http://tinyurl.com/wkd5wa75>.

Сергій Лисенко підготував статті:

- Нові антирейдерські запобіжники та інші зміни в законодавстві про ТОВ і ТДВ:

<https://bit.ly/3SfwTbJ>;

- Необхідність врегулювання розвитку штучного інтелекту на законодавчому рівні:

<http://tinyurl.com/3427sk4w>;

- Корпоративні спори: 12 позицій Верховного Суду 2023 року, які варто знати:

<http://tinyurl.com/mr3tm7a8>.

Кирило Кузнецов підготував статті:

- Електронні гроші. Час настав? Переваги та можливі ризики: <https://bit.ly/3UIFhS9>;

- Коли прокурор відмовився: про правові підстави стягнення компенсації за незаконне переслідування:

<http://tinyurl.com/mrc9x68u>;

- Арешт без арешту: як повернути майно, яке забрав прокурор: <http://tinyurl.com/2p2vrccr>.

17 жовтня член Комітету Андрій Шабельніков був гостем «Великого ефіру Василя Зими» на телеканалі «Еспreso», коментуючи ідею впровадження в Україні польської моделі оподаткування ФОПів.

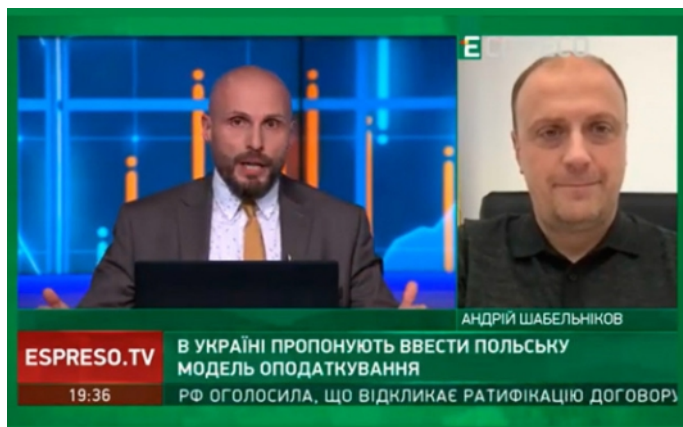
Така модель для деяких сфер вітчизняного бізнесу абсолютно не вигідна, зокрема, для сфери послуг, – говорить А. Шабельніков.

«З огляду на позицію голови податкового Комітету ВР я маю сплачувати більше у відсотковому плані. І мені стане не вигідно платити податки. Але ж я хочу сплачувати податки!» – моделює він ситуацію.

На думку представника Комітету, збільшення податків просто змусить надавачів низки послуг піти в тінь.

«Цілі сфери нашого бізнесу, наприклад ІТ-сфера, можуть піти в тінь або переміститися за кордон. Чи цього ми прагнемо? Напевно, ні!» – резюмував адвокат.

Перегляд за посиланням: <http://surl.li/miupa>.

9 листопада на сайті НААУ було опубліковано інтерв'ю щодо податків з продажів у соцмережах, у якому взяв участь член Ради Комітету Андрій Шабельніков.

Зокрема, адвокат пояснив, у яких випадках треба реєструвати ФОП та сплачувати податки. «Якщо ви продали один раз свою річ, то я вважаю, що реєструватись вам ФОПом немає необхідності. Але якщо ви це робите системно і це ваш бізнес, основний ваш дохід, то звичайно ви маєте зареєструватися», – зазначив він.

Адже провадження господарської діяльності без державної реєстрації як суб'єкта господарювання є порушенням законодавства.

Член Ради Комітету нагадав, що вимога реєстрації бізнесу, зокрема і щодо продажів через інтернет, не нова. Базовим із цього питання є Закон «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань».

Детальніше за посиланням:

<https://tinyurl.com/mr44h5wv>.

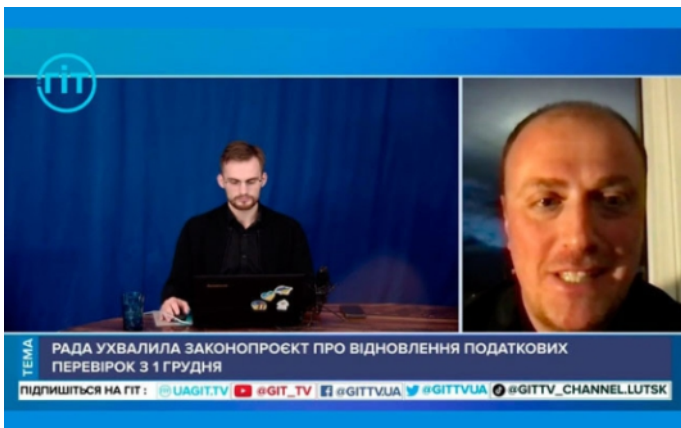
29 листопада на сайті НААУ оприлюднено публікацію, у якій член Ради Комітету Андрій Шабельніков дав коментар для Громадського інтерактивного телебачення щодо наслідків набрання чинності Законом «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо скасування мораторію на проведення податкових перевірок» (ухвалений на базі проекту [№10016-д](#)), який перебуває на підписі у Президента України.

Закон передбачає розширені критерії відбору платників податків для планових перевірок з 1 грудня 2023 року до кінця 2024 року.

Адвокат пояснив, до яких підприємств може навідатися податкова інспекція. «Це стосується платників податків, які здійснюють діяльність у сфері виробництва та реалізації підакцизної продукції, організації та проведення азартних ігор, надають фінансові, платіжні послуги, іноземців, які здійснюють діяльність в Україні через відокремлені підрозділи, інших платників податків, які на основі показників, сформованих за підсумками 2021 календарного року, відповідають ризиковим критеріям», – зазначив А. Шабельніков.

Детальніше за посиланням:

<http://tinyurl.com/4bvyy47>.

7. РОБОТА ЧЛЕНІВ КОМІТЕТУ У СФЕРІ ЗАКОНОТВОРЧОСТІ

НААУ направила до Верховної Ради України зауваження та пропозиції до проектів законів України **«Про внесення змін та доповнень до Цивільного кодексу України, спрямованих на розширення кола об'єктів цивільних прав»** (реєстр. №6447 від 17.12.2021), **«Про цифровий контент та цифрові послуги»** (реєстр. №6576 від 31.01.2022).

Метою законопроекту №6447 є необхідність розширити перелік об'єктів цивільних прав нематеріальними благами, які перебувають в обороті лише у цифровій формі та щодо яких можуть виникати цивільні права та обов'язки, задля законодавчого визначення базових нормативних положень у формуванні правового регулювання їх цивільного обороту.

А законопроект №6576 спрямований на моделювання правового регулювання цивільно-правових відносин між виконавцем і споживачем з приводу надання на підставі договору цифрового контенту або цифрової послуги, також для законодавчого встановлення дієвого правового захисту прав споживачів, яким надається цифровий контент або цифрова послуга.

З детальними зауваженнями та пропозиціями можна ознайомитися за посиланням:

<https://bit.ly/3YDIOxB>.

НААУ направила до Верховної Ради України **зауваження та пропозиції до проекту Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю)»** (реєстр. 5837 від 05.08.2021).

Відповідний правовий аналіз документа здійснив Комітет.

Законопроект розроблено з метою виконання Державної програми стимулювання економіки для подолання негативних наслідків, спричинених обмежувальними заходами щодо запобігання виникненню і поширенню COVID-19, на 2020 – 2022 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 27 травня 2020 року №534. А також для:

- удосконалення засад державного нагляду (контролю);
- уніфікації процедури здійснення заходів державного нагляду (контролю);
- виключення неефективних та обтяжливих норм державного контролю, що містить чинний Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».

НААУ вважає, що норми законопроекту, дійсно, спрямовані на розвиток інтегрованої системи державного нагляду (контролю), оскільки включають у себе запровадження електронного кабінету та розширення змісту і доступності до інформації про заплановані заходи. Це полегшує отримання такої інформації, спрощує комунікацію між суб'єктами господарювання, органами державного контролю та їх посадовими особами, а також підвищує рівень освіченості бізнесу. Крім того, забезпечується можливість надання інформації та проведення документарних перевірок дистанційно.

7. РОБОТА ЧЛЕНІВ КОМІТЕТУ У СФЕРІ ЗАКОНОТВОРЧОСТІ

Проте деякі з цих норм надають контролюючим органам можливість посилювати тиск на бізнес шляхом розширення переліку підстав для проведення позапланової перевірки, а також можливість діяти «на власний розсуд» без обмежень. Це може створити передумови для розвитку корупції та не узгоджується з принципом правової визначеності.

З детальними зауваженнями та пропозиціями можна ознайомитися за посиланням:

<https://bit.ly/3FsHQBu>.

Зміни у функціонуванні електронної системи закупівель, запропоновані Міністерством економіки, не вирішать основних проблем, пов'язаних із корупційними ризиками.

Такого висновку дійшли у Комітеті НААУ за результатами аналізу проекту постанови Кабміну «Про внесення змін до Порядку функціонування електронної системи закупівель та проведення авторизації електронних майданчиків». Проект регуляторного акта було [оприлюднено для обговорення на сайті Міністерства економіки](#).

Проектом планується розв'язати низку проблем, що виникли під час реалізації Порядку. Зокрема, пропонується вирішити питання належного функціонування електронної системи закупівель, забезпечити комплексний захист інформації та підвищити рівень злагоженості співпраці між суб'єктами.

У найгучніших корупційних скандалах так чи інакше фігурують угоди, укладені за допомогою електронних майданчиків, тому саме це питання потребує детального вивчення на предмет встановлення додаткових запобіжників – відзначається у правовому аналізі.

Тож пропонується посилити вимоги до керівництва та засновників операторів авторизованих/ попередньо авторизованих електронних майданчиків з метою забезпечення їх нульової толерантності до корупції.

З детальними зауваженнями та пропозиціями можна ознайомитися за посиланням:

<http://surl.li/jgwcj>.

8. ЗДІЙСНЕННЯ ІНШОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сергій Хільченко проходить військову службу у лавах ЗСУ.

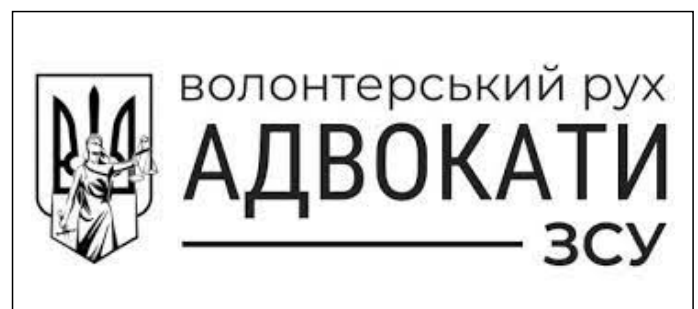
Микола Духонченко добровільно мобілізувався та проходить військову службу у лавах ЗСУ на посаді відповідального виконавця відділення персоналу.

Ігор Фещенко запустив безкоштовний сервіс з юридичної підтримки громадян [«LAW ARMY OF UKRAINE»](#).

Паралельно бере активну участь у загальноукраїнському волонтерському русі [“АДВОКАТИ ЗСУ”](#), який був створений за ініціативи Головнокомандувача ЗСУ Валерія Залужного. Наказом Головнокомандувача ЗСУ від 29.03.2023 №648 було відзначено почесним нагрудним знаком Головнокомандувача ЗСУ “За сприяння війську”.

Андрій Шабельніков долучився до забезпечення безкоштовним харчуванням наших захисників (ЗСУ, ТО, ДСНС).

Кристина Шох зі своєю командою долучається до допомоги Харківському спецпідрозділу «Кракен», створеному при Головному управлінні розвідки Міноборони України.

**UKRAINIAN NATIONAL
BAR ASSOCIATION**